

W A T E R S P O R T
I N D E P (R) U T

WATERSPORTVERENIGING „WORMER“

Rapportage dieptepeilingen
Poel, Zwet en Merken
Oktober 1988

WATERSPORTVERENIGING WORMER

=o=o=o=o=o=o=o=o=o=o=o=o=o=o=o=

Rapportage dieptepeilingen

Poel, Zwet en Merken

oktober 1988.

AANLEIDING.

Over de beperkte vaardiepte van het plassengebied in het Wormer- en Jisperveld wordt al jarenlang gediscussieerd. Niet ten onrechte: enerzijds zijn er veel plaatsen bekend waar nauwelijks of niet kan worden gevaren; anderzijds is de waterrecreatie sterk toegenomen en is het oorspronkelijke beeld van het kleine zeilbootje ingrijpend gewijzigd in recreatievaart met grotere en dieper gaande motor- en zeilboten.

Desniettemin kan worden gesteld, dat in het gebied slechts "kleine" recreatievaart plaats vindt: voor grotere boten is het natuurgebied beslist ongeschikt.

Globaal kan worden vastgesteld dat voor recreatievaart ca. 200 ha water aanwezig is, waarvan de voornaamste gebieden Poel, Zwet en Merken en de verbindende natuurvaarroute ca. 152 ha omvatten.

De oppervlakte van deze afzonderlijke gebieden is als volgt:

Poel	52 ha
Zwet	48 "
Merken	32 "
Natuurvaarroute	20 "
totaal	152 ha.

Van dit gebied wordt vrijwel uitsluitend gebruik gemaakt door recreanten met een vaste ligplaats in het gebied; passanten komen er zeer weinig.

In de jaren 1976 t/m 1979 zijn door Watersportvereniging Wormer tellingen uitgevoerd van het aanwezige aantal boten/bootjes in het Wormer- en Jisperveld.

Hieruit bleek, dat er circa 1700 boten/bootjes aanwezig waren met een vaste ligplaats. (havens plus woonbebouwing Wormer en Jisp)

In 1979 was de indeling in categorieën als volgt:

kano's	222
roeiboten	476
open motorboten	154
kajuitmotorboten	226
open zeilboten	575
kajuitzeilboten	73
totaal	1726

Er kan van worden uitgegaan dat er in de jaren daarna geen ingrijpende wijzigingen in deze aantallen hebben plaatsgevonden.

Het blijft echter een feit dat het gebied een belangrijke en blijvende functie in de waterrecreatie heeft ingenomen zodat dan ook het mogelijke dient te worden gedaan om het gebied als zodanig in stand te houden.

Er worden de laatste jaren steeds meer signalen ontvangen met betrekking tot de slechtere bevaarbaarheid van Poel, Zwet en Merken.

Het is echter niet geheel duidelijk of het een slechtere bevaarbaarheid over de hele linie betreft, dan wel plaatselijke wijzigingen als gevolg van storm, "vaargeul"-vorming, uitbreiding van slibbanken, enz.

Dat er nog steeds sprake is van verlanding en afslag van land, is een genoegzaam bekend feit.

Door het uitblijven van bagger-activiteiten op de genoemde plassen moet dus de dikte van de aanwezige sliblagen wel toenemen.

Bij gebrek aan voldoende cijfermateriaal waarover kan worden gediscussieerd, heeft Watersportvereniging Wormer gemeend een aantal peilingen te moeten verrichten, teneinde een redelijk beeld te verkrijgen van de huidige situatie.

UITVOERING.

Bij het verzamelen van de peil-gegevens is niet gestreefd naar volledigheid of een wetenschappelijk verantwoorde werkwijze: er werd gebruik gemaakt van een maat-peilstok van het "hengel"-type, aan de onderkant verzaagd met een hardhouten (azobé-) voet.

De diepte van het water werd vastgesteld door deze peilstok op eigen gewicht te laten zakken.

Bovendien is daarna getracht de dikte van de aanwezige sliblaag zo goed mogelijk vast te stellen door de peilstok-metvoetstuk verder omlaag te drukken.

Het bij deze meetmethode verkregen cijfermateriaal is uiteraard niet exact, omdat de sliblaag geen vaste boven- en ondergrenzen heeft.

Desniettemin geeft het geheel van peilingen bij vergelijking een goede indruk van zowel waterdiepte als dikte van de sliblaag.

Voor wat de waterdiepte betreft moet worden aangetekend dat de peilstok-voet enigermate door de dunne bovenlaag van het slib zal zakken, waardoor de gepeilde diepte in feite minder bedraagt dan de opgemeten waarde.

Verder moet worden vastgesteld dat de gemeten sliblaag in de meeste gevallen belangrijk dikker is dan het getal aangeeft, omdat met de beschikbare apparatuur in slechts enkele gevallen tot op een vaste bodem kon worden gemeten.

Bij de plaatsbepaling van de peil-punten is in die zin van een "patroon" uitgegaan, dat op een afstand tot de oever werd gepeild van ca. 10 tot 20 meter.

Op enkele plaatsen werd in het midden van Poel, Zwet en Merken gepeild.

Zeer ondiepe plaatsen werden niet speciaal gepeild; dit hield te grote risico's van vastlopen in. Met dit gegeven dient in die zin rekening te worden gehouden, dat het beeld dus ongunstiger is dan het cijfermateriaal aangeeft.

Zo zijn er plaatsen bekend waar ter plaatse onbekenden beter niet kunnen komen omdat er slechts 25 tot 50 cm water staat. Dit is met name het geval aan de westkant van de Merken, waar over een afstand van ca. 150 m tot aan de oever met het W.V.W.-sleepvletje (diepgang ca. 50 cm) niet kon worden gepeild.

Deze gehele westkant heeft slechts enkele decimeters water met een zeer dikke sliblaag.

OVERZICHT PEILRESULTATEN.

Zie bijlage 1.

ENKELE KONKLUSIES.

1. De gemiddelde vaardiepte op Poel en Zwet bedraagt, overeenkomstig het gevoelsmatige beeld, slechts ruim 1 meter. Op de Merken is de gemiddelde vaardiepte nauwelijks 90 cm. In feite is dit (zie opmerkingen hiervóór) nog minder, omdat de voet van de peilstok door de dunnere bovenlaag van het slib zakt.
2. De "wijde" Poel is minder diep dan het smalle Zwet; de "Merken" is nog ca. 10 cm minder diep dan de Poel.
3. De zuid- en westkant van de Poel, de zuidkant van het Zwet en de zuid- en westkant van de Merken zijn het minst diep; daar bevindt zich het meeste slib.
4. De dikste sliblagen bevinden zich aan de zuid- en westoevers van de Merken en de Poel: aan de westoever van de Poel werd zelfs tweemaal meer dan 50 cm slib gepeild. Met uitzondering van de uiterste noordoost-kant van de Merken (langs het "Kemphanenlandje") zit er over deze gehele plas zeer veel slib: berekend gemiddelde = 22 cm. De westkant is in feite over een breedte van ca. 150 meter alleen te bevaren met een platbodem-roeiboot. Ook aan de Zwet-oever bevinden zich plaatselijke slibbanken, zowel aan de zuid- als aan de noordoever. Deze banken worden aangetroffen op de ten opzichte van de overwegend westen- en zuidwesten winden luw gelegen inhammen en kommen.
5. Vooral aan de noordoever van Poel en Zwet kon hier en daar een hardere onderlaag worden gepeild met 0 tot 10 cm. slib. Als we er van uit gaan dat deze hardere veenlaag aan de zuidkant op hetzelfde niveau ligt als aan de noordkant, dan kan de gemiddelde dikte van de sliblaag aan de zuidkant worden afgeleid door de gemiddelde peildiepte aan de zuidkant af te trekken van de peildiepte plus de (dunne) sliblaag op die plaatsen aan de noordkant.
Op de Poel vinden we op een 5-tal geselecteerde plaatsen aan de noordkant een gemiddelde diepte van 114 cm en een gemiddelde sliblaag van 3 cm; de vastere veenlaag ligt daar dus op een diepte van $(114 + 3) = 117$ cm.

Aan de zuidkant van de Poel werd een gemiddelde diepte gepeild van 82 cm, zodat de gemiddelde dikte van de sliblaag daar gemiddeld uitkomt op $(117-82) = 35$ cm.

Dit getal is ook gevoelsmatig veel dichter bij de werkelijkheid dan de direkt gepeilde slibdikte voor de Poel (zie het getallen-overzicht).

Voor de westkant van de Poel, waar buiten de aldaar gesitueerde jachthavens werd gepeild, gelden globaal dezelfde getallen, dus een "vaar"-diepte van slechts 82 cm en een sliblaag van gemiddeld 35 cm (en plaatselijk meer dan 50 cm!)

Langs de noordkant van het Zwet werd op een 9-tal geselecteerde plaatsen een gemiddelde diepte gepeild van 127 cm en een sliblaagdikte van gemiddeld 5 cm, zodat de vastere veenlaag daar op een diepte van $(127 + 5) = 132$ cm ligt.

Aan de zuidkant van het Zwet werd een gemiddelde diepte van 102 cm gepeild, zodat de gemiddelde dikte van de sliblaag daar bedraagt: $(132 - 102) = 30$ cm.

6. Met uitzondering van de gesignaleerde slibbanken is het smalle Zwet over vrijwel de volle lengte redelijk goed bevaarbaar met een gemiddelde diepte van ca 110 tot 120 cm.

In het oostelijke deel zijn zelfs dieptes gepeild van meer dan 150 cm; bij Jisp tegenover de Bruiloftssloot zelfs 170 cm.

Tegen de zuidoever en aan de overkant ten westen van "Breed-oever" liggen echter slibbanken waar de vaardiepte niet meer dan 25 tot 50 cm bedraagt.

7. In de noordoost-hoek van de Merken werd aan de ingang van het N-roeipad of Halfbeemstersloot een oude stenen fundering gepeild op 105 cm.

8. In het rapport "Recreatievoorzieningen 1972" van ir. H. Dijkstra wordt gesteld dat een diepte van minder dan 70 cm niet bruikbaar is en een diepte van 70 - 100 cm bruikbaar voor een zeer beperkte categorie boten.

De 104 door W.V.W. gepeilde diepte-getallen kunnen als volgt worden ingedeeld, waarbij voor de niet-gepeilde slibbank op de Merken een 4-tal peilingen kan worden geschat met minder dan 70 cm waterdiepte:

diepte minder dan 70 cm:	8x	=	7,4 %
,, 70 - 100 cm :	51x	=	47,2,,
,, meer dan 100 cm :	49x	=	45,4,,
totaal	108x	=	100 %

Volgens de "Dijkstra-norm" zou dus $(7,4 + 47,2) = 54,6$ % van de plassen Poel, Zwet en Merken tezamen niet dan wel zeer beperkt bruikbaar zijn voor recreatievaart en slechts 45,4 % bruikbaar.

SAMENVATTING.

De door W.V.W. uitgevoerde peilingen van oktober 1988 hebben aangetoond dat er met boten zonder of met een korte kiel redelijk goed op Poel en Zwet kan worden gevaren.

Voor de meeste kiel-zeilboten en dieper stekende motorboten en vaartuigen met een dieper stekende aanhangmotor zijn de vele slibbanken een probleem, waarmee terwille van de persoonlijke veiligheid en het voorkomen van materiële schade terdege rekening dient te worden gehouden.

Op de Merken dient met name de westkom te worden gemeden: de dikke slibbank aldaar met slechts 10 - 50 cm water beslaat ca 10 tot 15 % van de oppervlakte van deze plas. De enige remedie blijft dus: de slibbanken wegbaggeren.

Watersportvereniging Wormer heeft zich voorgenomen, herhalingspeilingen uit te voeren en ook enkele vaarten aldus aan een onderzoek te onderwerpen.

Door ook over die vervolg-peilingen te rapporteren hoopt W.V.W. een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de discussie over het baggerprobleem, met als uiteindelijk doel het beter bevaarbaar maken van Poel, Zwet en Merken.

Watersportvereniging Wormer
oktober 1988
F.Steigstra, secr.

Bijlage 1: Overzicht peilresultaten.

Bijlage 2: Overzichtskaart met enkele dieptegetallen
en sliblaagdiktes (.../...)

Bijlage 1.

OVERZICHT PEILRESULTATEN.

In totaal werden op 14 en 24 oktober 1988 op Poel, Zwet en Merken 104 peilingen genomen, die in onderstaand overzicht nader zijn uitgewerkt.

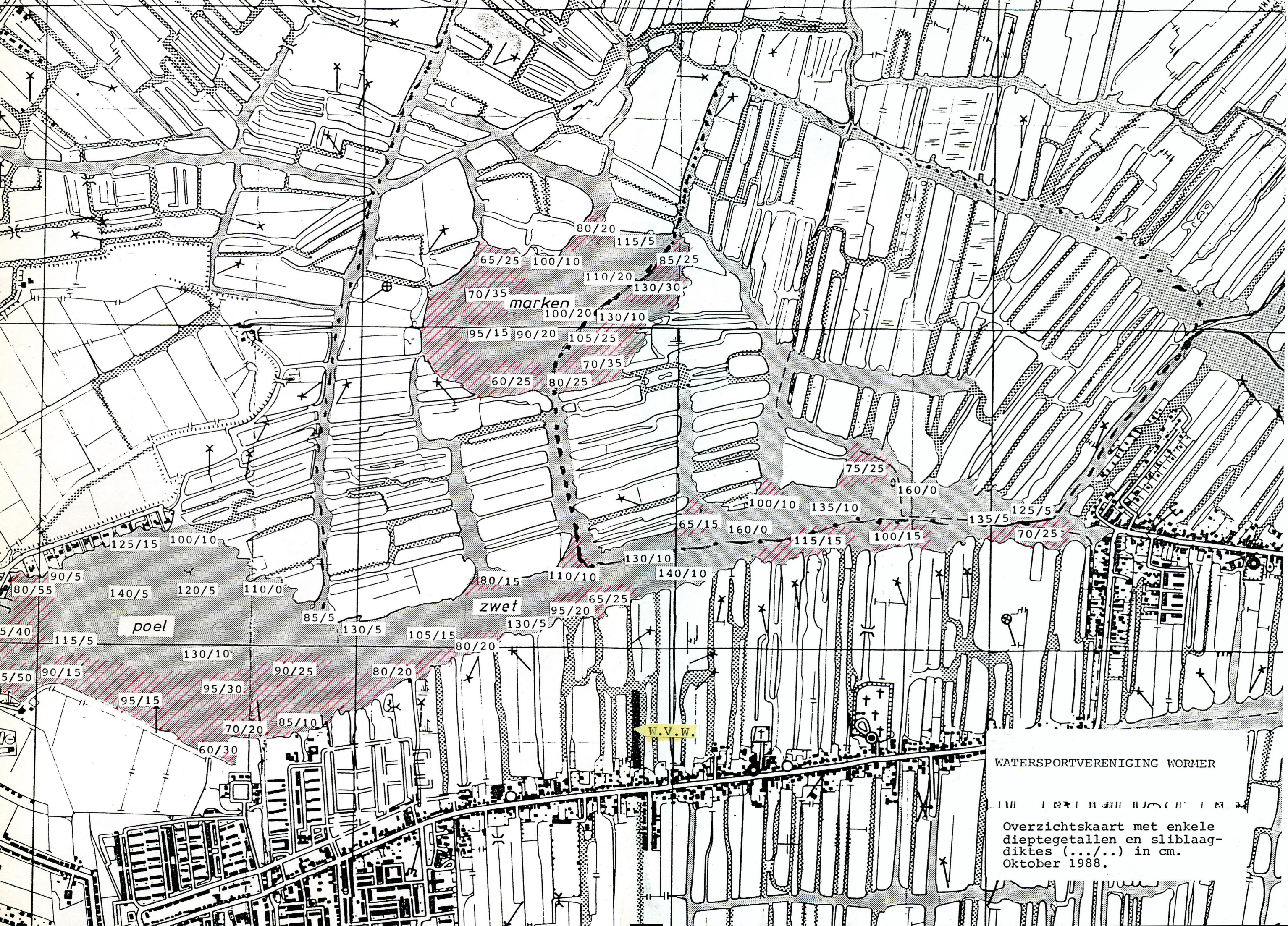
Gepeild werd bij rustig weer en een waterstand van 1.525 m -NAP.

A. Bepaling gemiddelde diepte.

<u>PLAATS</u>	<u>AANTAL PEILINGEN</u>	<u>GEM. DIEPTE, cm</u>
Poel	31	99
Zwet	47	112
Merken	26	89
Zuidkant Poel	8	82
Midden Poel	9	116
Noordkant Poel	9	108
Westkant Poel	5	82
Zuidkant Zwet	20	102
Midden Zwet	6	138
Noordkant Zwet	21	117
Zuidkant Merken	6	72
Oostkant Merken	4	109
Noordoostkant Merken	3	110
Noordwestkant Merken	6	78
Westkant merken	-	-- (niet gepeild)
Midden Merken	7	92

B. Bepaling gemiddelde dikte sli블lagen.

<u>PLAATS</u>	<u>AANTAL PEILINGEN</u>	<u>GEM. DIKTE SLIBLAAG, cm</u>
Poel	31	17
Zwet	44	13
Merken	26	22
Zuidkant Poel	8	25 (afgeleid: 35)
Midden Poel	9	11
Noordkant Poel	9	7
Westkant Poel	5	34 (plaatselijk meer dan 50)
Zuidkant Zwet	20	17 (afgeleid: 30)
Midden Zwet	5	9
Noordkant Zwet	19	10
Zuidkant Merken	6	30
Oostkant Merken	4	20
Noordoostkant Merken	3	5
Noordwestkant Merken	6	21
Westkant Merken	-	-- (niet gepeild)
Midden Merken	7	23

WATERSPORTVERENIGING WORMER

Overzichtskaart met enkele
dieptegetallen en sliblaag-
diktes (.../...) in cm.
Oktober 1988.